

6 Wat is dus deze geest? Die schittert door geen enkel goed behalve door zijn eigen (goed).

Wat immers is dommer dan in een mens het vreemde te prijzen? Wat is dwazer dan hij die

die dingen bewondert die meteen op een ander overgebracht kunnen worden? Gouden

teugels maken geen beter paard. Op de ene wijze (nl.) wordt een leeuw met vergulde manen

de arena ingestuurd, terwijl hij wordt aangetast en wordt gedwongen, nadat hij is afgemat,

om het ontvangen van versiering te verdragen, op de andere wijze (nl.) de ongetemde

(leeuw), van (met) een ongerepte geest: deze natuurlijk wild door de aanval, zoals de natuur

heeft gewild dat hij is, prachtig door het huiveringwekkende, waarvan dit de pracht is om niet

zonder vrees te worden bekeken, wordt verkozen boven die slome en met bladgoud

versierde (leeuw). 7 Niemand moet zich beroemen behalve op het zijne (dat wat van hem is).

Wij prijzen de wijnstok als hij de wijnranken overlaadt met vrucht(en), als hij de steunen zelf

naar de aarde doet neerbuigen door het gewicht van dat wat hij droeg: niemand zou boven

deze wijnstok toch die verkiezen waaraan gouden druiven, gouden bladeren naar beneden

hangen? De eigen deugd (waarde) in de wijnstok is de vruchtbaarheid; in de mens moet ook

dat geprezen worden wat van hemzelf is. Hij heeft een prachtig huishouden en een mooi

huis, hij zaait veel, hij leent veel tegen rente uit: niets van deze dingen is in hemzelf maar

rondom hemzelf. 8 Prijs in hem wat niet ontnomen en niet gegeven kan worden, (maar) wat

eigen is aan de mens. Je vraagt wat dat is? Een geest en rede in een volmaakte geest. De mens is immers een met rede begiftigd wezen; het goede van hem wordt zo vervolmaakt, als hij dat heeft vervuld waarvoor hij wordt geboren. Wat is het echter wat die rede van hem eist? Een zeer gemakkelijke zaak: leven volgens de natuur. Maar algemene waanzin maakt dit moeilijk: wij duwen elkaar in onze tekortkomingen (de fout in). Hoe echter kunnen zij teruggeroepen worden tot behoud die niemand terugroept, en die het volk voortdrijft?

Gegroet.

Epistula 28

Seneca groet zijn Lucilius

1 Denk je dat dit jou alleen is gebeurd (overkomen) en verwonder je je alsof (dit) een nieuwe zaak (is) dat je door het zo lange reizen en door afwisselingen van zoveel plaatsen je somberheid en zwaarmoedigheid niet hebt verdreven? Je moet van geest (mentaliteit) veranderen, niet van horizon. Ook al steek je de wijde zee over, ook al, zoals onze Vergilius zegt, 'wijken aarde en steden', tekortkomingen zullen jou volgen waarheen je ook maar (aan)komt.

4 Maar wanneer je dit kwaad hebt weggenomen, zal elke verandering van plaats prettig zijn; ook al zul je verbannen worden naar de uiterste landen, in welke hoekje van het barbarenland je ook maar zal worden geplaatst, die woonplaats welke dan ook zal voor jou gastvrij zijn. Het is meer van

belang als wat voor iemand je gekomen bent dan waarheen en daarom moeten wij de geest aan geen enkele plaats wijden. Met deze overtuiging moet geleefd worden (wij moeten met deze overtuiging leven): 'Ik ben niet geboren voor één hoekje, deze hele wereld is mijn vaderland.' 5 Maar als jou dit helder zou zijn, zou jij je niet verbazen dat je in het geheel niet geholpen wordt door afwisselingen van streken waarheen jij achtereenvolgens uit afkeer voor vorige (streken) verhuist? Want de eerste de beste streek zou (jou) hebben behaagd, als je zou geloven dat elke (streek) jouw (streek was). Nu reis je niet, maar dwaal je en je wordt voortgedreven en verandert plaats voor plaats, hoewel dat wat je zoekt, (nl.) goed leven, in elke plaats gelegen is. 6 Wat kan er soms zo roerig worden als het forum? Ook daar is het mogelijk rustig te leven, als het noodzakelijk is. Maar als het mogelijk is vrij over zichzelf te beschikken, zal ik ook de aanblik en de nabijheid van het forum ver weg ontvluchten. Want zoals ongezonde plaatsen zelfs de stevigste gezondheid op de proef stellen, zo zijn voor ook een goede maar nog niet voltooide en aansterkende geest enkele plaatsen weinig gezond. 7 Ik ben het oneens met hen die (zich) midden op de golven gaan (begeven) en die, terwijl ze een stormachtig leven goedkeuren, dagelijks met de moeilijkheden van de dingen met grote geest (moed) worstelen. Een wijze zal die dingen verdragen, hij zal ze niet uitkiezen en hij zal liever in vrede willen zijn dan in strijd; het is niet veel (erg) voordelig de eigen tekortkomingen te hebben uitgebannen als met die van anderen gestreden moet worden.

Epistula 96

Seneca groet zijn Lucilius

1 Toch erger jij je over iets of klaagt en je begrijpt niet dat er niets slechts in die dingen is behalve dat ene dat je je ergert en klaagt? Als je mij vraagt, denk ik dat er niets voor een man ellendig is behalve dat hij meent dat er in de natuur der dingen iets ellendigs is. Ik zal mij niet verdragen op welke dag (op de dag die) ik niets (meer) zal kunnen verdragen. Ik heb een slechte gezondheid: (dat) is een deel van het lot. Mijn personeel is ziek geworden, de rente is tegengevallen, het huis is in verval geraakt, schade, verwondingen, inspanningen en angsten zijn (op mij) afgestormd: gewoonlijk gebeurt dat. Dit is nog te zwak uitgedrukt: het moest gebeuren. Die dingen worden besloten, ze gebeuren niet. 2 Als je iets van mij gelooft, onthul ik juist nu voor jou mijn intieme emoties: bij alles wat ongunstig en hard schijnt, ben ik zo gevormd: ik gehoorzaam de god niet, maar ik stem in. Met mijn geest (van harte) volg ik hem, niet omdat het noodzakelijk is. Nooit zal mij iets overkomen dat ik somber zal opnemen of met een slecht (boos) gezicht. Geen enkele tol(schatting) zal ik onvrijwillig (tegen mijn zin) betalen. Alles echter waarover wij zuchten en waarbij wij in paniek raken, zijn schattingen van het leven. Verwacht, mijn beste Lucilius, van die (zaken) geen vrijstelling en vraag (dat) niet.